

pa obljubljenih tudi 100 toljarjev v dar poštenjaku, kdor jih bi najdel, in nazaj odrajal. Ni terpelo dolgo, in tergovec je bil zopet lastnik svojega zgubljenega denarja. Pošteno je izplačal tudi obljubljenih 100 toljarjev, in ko ubogi rokodelec ta denar sprejme, toči solze veselja. Z ganjenim srcem hvali Boga za tako nepričakovano in obilno pomoč. Tako bogat še ni bil vse svoje življenje. Rešeni so bili hude lakote on in družina; zraven pa je pošten mož zopet mogel spešno delati pri svojem rokodelstvu in vtemeljiti si srečo za-se in za družino. Nikoli več mu ni bilo treba tarnjati: kje bom dobil kruhka, da jaz in moji lakote ne poginemo, in prav pogosto, ko je na večer po doveršenem delu sedel pri svoji družini, jim je z vneto besedo pripovedoval, kako Bog poplača tega, ki vanj zaupa in pošteno ravna.

Naj pravičnost in poštenje
Spremljate nas skoz' življenje!

Rodoljub Podratitovski.

P r a v i l a

učiteljskega društva v Černomlju.

(Poterdila jih je c. k. vlada 12. februarja 1870.)

I. Društvena naméra.

§. 1. Naméra društva je, da se udje skupno duševno izobrazujejo, in da se ljudske šole sploh boljšajo.

II. Pripomočki, da se ta namen doseže.

§. 2. V ta namen se bodo sklicovali periodični ali občasni shodi, pri katerih se bo razgovarjalo o budivnih šolskih vprašanjih, o didaktično pedagogičnih in sploh o znanstvenih rečeh.

§. 3. Društvo bode izide svojih obravnav pošiljalo pedagogičnemu listu „Učiteljskemu Tovaršu“, da jih bode razglaševal.

§. 4. Društvo bo imelo tudi knjižnico za svoje ude.

§. 5. Za svoje stroške bode društvo pobiralo pri društvenikih letne doneske.

§. 6. Društvo je vstanovljeno ali osnovano za vse učitelje černomeljskega okraja.

III. Društveniki.

§. 7. Društveniki se dele: *a)* v prave, *b)* v neprave ali odporne, *c)* v dopisujoče in *d)* v častne ude.

§. 8. Pravi ud je lahko vsak učitelj v černomeljskem šolskem okraju.

§. 9. Za podpornega uda se vsakdo v društvo sprejme, kteremu je v resnici mar za boljšanje ljudske šole.

§. 10. Dopisujoči udje so lahko vsi zunaj černomeljskega šolskega okraja stanujoči učitelji in šolski prijatelji, ako prosijo za sprejem v društvo, in jih odbor sprejme. Dopisujoči udje ne plačujejo društvenine.

§. 11. Častne ude imenuje društvo tiste, kteri so si posebne zasluge za šolstvo pridobili.

§. 12. Razun pravih in podpornih udov, ki so društvo osnovali, ima se tudi vsakdo za vstanovnika, kteri o začetku društva 5 gl. plača. Imena vstanovnikov se bodo zapisovala v spominsko knjigo ali v pametnik.

§. 13. Društvo si bode tudi pridobivalo dobrotnikov, kteri ga bodo prostovoljno z denarjem podpirali. Vsakdo, kteri društvu podari 5 gl., zaznamoval se bode za dobrotnika v spominsko knjigo ali v pametnik.

IV. Sedež in pečat društva.

§. 14. Društvo ima svoj sedež v Černomlju in pečat z napisom „Učiteljsko društvo v Černomlju“.

V. Pravice društvenikov.

§. 15. Vsak pravi društvenik ima pravico: *a)* da voli ude za društveno vodstvo ali v odbor, in da je tudi lahko sam voljen; *b)* da v zborih nasvetuje, in da se vdeležuje razgovorov in glasovanj; *c)* da sme kakega vnanjega prijatelja s pervosednikovim dovoljenjem v zbor pripeljati; *d)* da si iz knjižnice izposojuje časopise, bukve in muzikalije in, *e)* da lahko drugega pravega uda pooblasti, da namesto njega v zboru glasuje. Imeni pooblastivca in pooblastenca se morate pa saj dva dni pred zborom naznaniti, ali pa se pooblastencu dá pooblastilo, ki mu je za izkaz. Pooblastenec pa sme nadomestovati le enega društvenika. Zadostuje pa tudi, ako zadržanec pismeno zboru pové svoje želje in misli. Pri glasovanju veljá njegov glas tisti stranki, ktera njegovo pismo poterdí.

§. 16. Nepravi ali podporni, dopisujoči in častni udje imajo vse pravice pravih udov, le voliti ne smejo in voljeni ne morejo biti.

Vsaki ud dobí „sprejemnico“ v dokaz, da je sprejet v društvo.

VI. Dolžnosti društvenikov.

§. 18. Vsaki pravi društvenik plača precej, ko se v društvo zapiše, 1 gl. vstanovnine in potem 2 gl. v polletnih obrokih naprej.

§. 19. Vsaki podporni ud mora vpisnine 1 gl. plačati in potem še naj manj 1 gl. na leto.

§. 20. Kdor pred koncem društvenega leta, ko ga je že blagajnik opominjal, društvenine ne plača, se izbríše iz društva.

§. 21. Društveno leto se začénja 1. oktobra (pervo se začénja po poterdbi pravil) in se končuje 31. avgusta.

§. 22. Ako hoče kdo v zboru o kaki reči govoriti, mora to saj en teden popred društvenemu ravnateljstvu naznaniti.

VII. Gospodarenje.

§. 23. Gospodarenje oskerbuje odbor.

§. 24. V odboru so: *a)* pervosednik, ki je ob enem tudi knjižničar, *b)* pervosednikov namestnik in blagajnik, *c)* zapisnikar in *d)* dva odbornika.

§. 25. Udje tega odbora se volijo za eno leto; dosluženi se smejo zopet voliti.

§. 26. Odbor sklicuje četertletne zборе in pervosednik sam tudi odboro ve seje, jih vodi, začénja in sklepa, vodi obravnave, daje in odteguje besedo, podpisuje z zapisnikarjem vsa društvena pisma, in ima tudi pravico, sklicovati še posebne shode, ako je treba. Odbor (o posebnih zadevah pa tudi pervosednik sam) zagovarja društvo proti vnanjem in gosposkam. Kot knjižničar mora časopise, knjige itd. pravim udom po določenem redu pošiljati, vse književnične zadeve zapisovati in nove knjige kupovati, za kolikor odbor dovoli.

§. 27. Ako bi bil pervosednik zadržan, prevzame njegov namestnik društvena opravila, in kot blagajnik pobira in shranjuje denarje in mora pred koncem društvenega leta odboru razločen račun predložiti.

§. 28. Zapisnikar oskerbuje vsa pisanja in podpisuje s pervosednikom vsa društvena pisma; on odloči v začetku zborov, kaj je potrebno za sklepe, da bodo veljavni, prebere dospejoče ali sprejete nasvete, zapisuje o njih potrebne opazke, vpisuje ude, in ima tudi pametnik ali spominsko knjigo.

§. 29. Odbornika se morata vdeleževati vseh posvetov o različnih nasvetih.

§. 30. Odbor more le tistikrat veljavno sklepati, če so najmanj trije udje pričujoči. Nadpolovična večina glasov odloči. Pri enakem številu glasov razsoja pervosednik.

§. 31. Pravila se smejo le v občnem zboru prenarediti z večino dveh tretjin pričujočih udov.

VIII. Prepiri o društvenih rečeh.

§. 32. Prepiri o društvenih rečeh med udom ali z odborom se razsodijo naravnost pred izbrano sodnijo. Vsaka stranka voli v ta namen dva namestnika, in ti volijo petega za prvomestnika.

IX. Razdružba društva.

§. 33. Da se veljavno sklène, ali naj društvo neha, ali ne, treba je, da ste dve tretjini udov pričujoči.

§. 34. Ako bi društvo nehalo, določi zbor, v kakošen prid naj se oberne društveno iménje.